

ДО ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ (НА ПРИКЛАДІ ЗАВДАНЬ З ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ)

Перинець К. Ю.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарної підготовки та митної ідентифікації культурних цінностей Університет митної справи та фінансів

Ключові слова / Keywords: методика викладання латинської мови / methodology on teaching the Latin language, студенти-юристи / law students, між-дисциплінарність / interdisciplinary, каталогізація / cataloging, культурні цінності / cultural values.

Невід'ємною умовою навчання на юридичному факультеті є викладання латинської мови. Ця дисципліна спрямована, в першу чергу, на вивчення латини як мови римського права. Засвоєння латинської термінології римського права, читання та переклад латинських джерел істотно полегшує сприйняття студентами лекційного курсу з римського права і дозволяє їм впевнено застосовувати вивчену термінологію на практичних заняттях.

Проте обмежена кількість годин на викладання латини стає перепоною не тільки для вивчення цього матеріалу у повному обсязі, але й для знайомства з великим масивом загальнозживаної наукової термінології. На нашу думку, вектор викладання латинської мови майбутнім юристам повинен включати ці два аспекти, засвоєння яких є запорукою як професійної компетентності, так і високої ерудованості освіченої людини.

Взявши за основу подібний підхід, ми включили до практичних занять

цікаву та корисну роботу, пов'язану з науковим дослідженням, що ведеється на кафедрі гуманітарної підготовки та митної ідентифікації культурних цінностей Університету митної справи та фінансів – «Єдиний стандарт каталогізації як засіб збереження культурних цінностей в умовах збройного конфлікту». Адже в умовах збройного конфлікту, в якому перебуває Україна, «нагальною потребою є створення такої системи контролю за збереженням пам'яток культури, яка забезпечувала б їх надійне зберігання, професійну каталогізацію, досконалий механізм контролю за їх переміщенням через державний кордон України й такі технології, що відповідають сучасним міжнародним стандартам розшуку та реституції викрадених культурних цінностей» [1, с. 14].

Майбутні правники, долучаючись до подібного дослідження, не тільки підвищують рівень професійної підготовки, але й застосовують знання з інших дисциплін на практиці. Таким чи-

ном реалізується міждисциплінарний підхід до викладання курсу латинської мови як «системоформувальної дисципліни в утворенні міжпредметних зв'язків» [2, с. 13].

Особливу роль у подібній роботі виконує інша іноземна мова, що вивчається студентами (англійська, німецька, французька та ін.), тому що латина вплинула на генезис наукової термінології практично всіх європейських мов. Тому одним із завдань на заняттях з латинської мови є вправи на визначення латинської основи слів, що має на меті – навчити студента швидкій роботі зі словником та невимушеному запам'ятовуванню лексичних одиниць та їх дефініцій. З іншого боку, студент повинен навчитись навичкам порівняння та аналізу лексики, спираючись на знання іншої іноземної мови.

Ознайомивши студентів юридичного факультету з основними положеннями даного дослідження, їм було запропоновано скласти словник термінів українською мовою, пов'язаний з тематикою та змістом цієї роботи. Наступним кроком став відбір певних лексичних одиниць (для зручності, розподілених за частинами мови – іменники, прикметники та дієслова). Коли було сформовано лексичний масив словника, студенти повинні були знайти латинську основу цих слів та їх еквіваленти в іноземній мові, зокрема, в англійській. Додатковим завданням став пошук юридичної термінології чи відомих крилатих висловів з цієї лексикою.

Першу групу склали іменники (подаються у алфавітному порядку): *actus* – дія, акт; *aequum* – справедливість, правда; *argumentum* – доказ; *aspectus* – аспект; *bellum* – війна; *casus* – привід, помилка; *civitas* – держава; *comitas* – міжнародна ввічливість; *conflictus* – зіткнення, конфлікт; *consensus* – згода; *copia* – ресурси; *delictum* – злочин; *exceptio* – виняток, вилучення, обмеження; *factum* – вчинок; юридичний факт; *forma* – форма; *functio* – виконання; *historia* – історія; *index* – каталог; *iniuria* – правопорушення; *instrumentum* – документ; *iustitia* – правосуддя; *litterae* – документ, указ; *musaeum* – музей; *norma* – норма; *pretium* – ціна, цінність; *querella* – скарга; *regula* – правило; *status* – стан; порядок; *tribunal* – суд та ін.

Наступну групу склали прикметники: *antiquus* – стародавній; *confessus* – очевидний; *communis* – загальний; *dubius* – сумнівний; *expertus* – досвідчений; *improvisus* – непередбачений; *iudicālis* – судовий; *iustus* – законний, чесний; *privātus* – приватний, особистий; *publicus* – суспільний та ін.

В останній групі опинилися дієслова: *agere* – виступати у суді; *cogitare* – міркувати; *iudicare* – виносити рішення; *iuvare* – допомогати; *respondere* – відповідати; *sperare* – очікувати; *servire* – служити та ін.

Для закріплення граматичного матеріалу були запропоновані наступні вправи: визначити відміну іменників та прикметників, визначити дієвідміну дієслів, провідміняти деякі слова, скласти з ними словосполучення та речення і т.п.

Крім еквівалентів в іноземній мові, до них додається юридична термінологія та різні крилаті вислови, наприклад: *Pro formā* (Заради форми); *Pro et contra* (За і проти); *De factō* (Фактично); *Status quo* (Наявне становище); *Regula est* (Таке правило); *Corpus delicti* (Склад злочину); *Exceptio firmat regulam* (Виняток підтверджує правило); *Aequum et bonum est lex legum* (Справедливість і благо є закон законів); *Exemplum docet* (Приклад вчить); *Si vis pacem, para bellum* (Якщо хочеш миру, готуйся до війни) та ін.

Таким чином, аудиторна та самостійна робота стає більш продуктивною, а студенти – більш мотивованими до вивчення латинської мови. Мета міждисциплінарного підходу досягається за рахунок звернення до іншої іноземної мови, а також певних куль-

турологічних понять. Творча складова змушує студентів самостійно підбирати, аналізувати лінгвістичні та культурологічні аспекти, що підвищує їх мовний та професійний потенціал.

Найголовнішим у такій роботі є зростання інтересу та усвідомлення проблем (в першу чергу, юридичної спрямованості), з якими зіткнулась наша держава у останні роки.

Література

1. Калашникова О. Л. Стандартизація каталогізації артефактів як засіб збереження культурної спадщини в умовах збройного конфлікту / О. Л. Калашникова // Правова позиція. – 2016. – № 1. – С. 14-23.
2. Миленкова Р. В. Міждисциплінарний підхід до підготовки майбутніх юристів (на матеріалі викладання латинської мови) / Р. В. Миленкова // Правовий вісник Української академії банківської справи. – Суми, 2011. – № 2 (5). – С. 12-16.